

FOR OFFICIAL USE

--	--	--	--	--	--

F

KU ES

Total Mark

--	--

2640/404

TEISTEANAS
NÀISEANTA
2011

DIMÀIRT 10 AN CÈITEAN
9.00 M – 10.00 M

NUADH EÒLAS
AN ÌRE CHOITCHEANN
BUN ÌRE

Lìon na bogsaichean seo agus leugh na tha sgrìobhte gu h-ìosal.

Làn ainm sgoile no colaiste

Baile

Ciad ainm(ean)

Sloinneadh

Latha breith

Là Mios Bliadhna Àireamh an oileanaich

--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Àireamh an t-suidheachain

- 1 Leugh gach ceist gu faiceallach.
- 2 Freagair gach ceist cho h-iomlan sa 's urrainn dhut.
- 3 Mura h-urrainn dhut ceist a fhreagairt, theid air adhart chun an ath cheist agus till thuige a-rithist.
- 4 **Ann an ceist 3, freagair aon earrann a-mhàin; earrann A air na SA, no earrann B air Sìona.**
- 5 Sgrìobh do fhreagairt sna bearnan a tha air an duilleag.
- 6 Na sgrìobh idir san oir air taobh deis na duilleig.
- 7 Mas fàg thu seòmar na deuchainn, feumaidh tu am pàipear agad a thoirt dhan neach os cionn na deuchainn. Mura dèan thu seo, dh'fhaodadh gun caill thu a h-uile comharra bhon phàipear seo.

CEIST 1 (A' LEANTAINN)

(b) Thoir sùil mhionaideach air a' bhòrd gu h-ìosal, agus freagair a' cheist a leanas.

Ballrachd aonadh ciùrd san RA mar (%) den luchd-obrach air fad

Dùthaich	1998	2008
Sasainn	28.4	26.1
Alba	41.2	37.4
A' Chuimrigh	35.1	32.9
Èirinn a Tuath	41.3	35.6
RA Gnàthach	29.7	27.2

A. Ann an 2008, bha am % as àirde de dhaoine ann an Aonadh Ciùird ann an Alba.   B. Ann an 1998, bha Sasainn agus Alba fon ìre gnàthach aig an RA.   C. Tha an dàrna % as àirde aig Èirinn a Tuath.   D. Eadar 1998 agus 2008, chan fhaca dùthaich sam bith àrdachadh ann am ballrachd aonadh ciùird.

Air a ràdh le Scott Faulds

A' cleachdadh am fiosrachadh bhon chlàr gu h-àrd **a-mhàin**, thoir seachad **dà** rud a thuir Scott Faulds a tha **fior** agus **dà** rud **nach eil fior**.

Sgrìobh litir anns **gach** bogsa gu h-ìosal.

Rudan a thuir Scott Faulds a tha fior	Rudan a thuir Scott Faulds nach eil fior
☐ ☐	☐ ☐

4

[Tionndaidh an duilleag

CEIST 1 (A' LEANTAINN)

(f) Tha am BPA cuideachd ag ràdh gum faodadh an làrach-lìn aice a bhith feumail do Mhàiri.

NA SGRÌOBH
ANNS NA
CUILBH SEO

Comharraidhean

KU	ES

Thoir seachad dà dhòigh anns am b'urrainn do Mhàiri an làrach-lìn a chleachdadh airson a cuideachadh leis an rannsachadh aice mu “**Obair nam BPA**”.

Dòigh 1 _____

Dòigh 2 _____

EARRANN 2—COMUNN SÒISEALTA AG ATHARRACHADH

CEIST 2

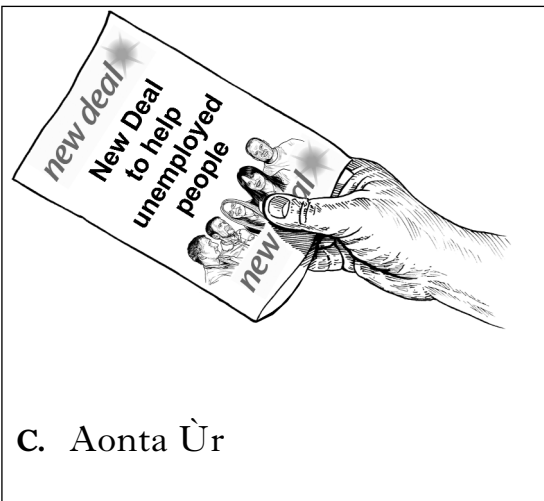
(a) Thoir suil mhiunaidceuh air na dealbhan gu h-ìosal, agus freagair a' cheist a leanas.

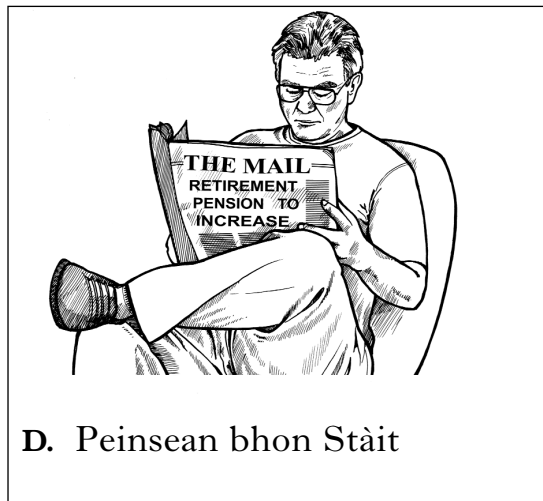
A. Seirbheis Slàinte Nàiseanta

B. Sochairean Chloinne

C. Aonta Ùr

D. Peinsean bhon Stàit

Dè an dà dhealbh gu h-àrd a tha a' sealltainn na dòighean anns a bheil an Riaghaltas a' cuideachadh seann daoine?

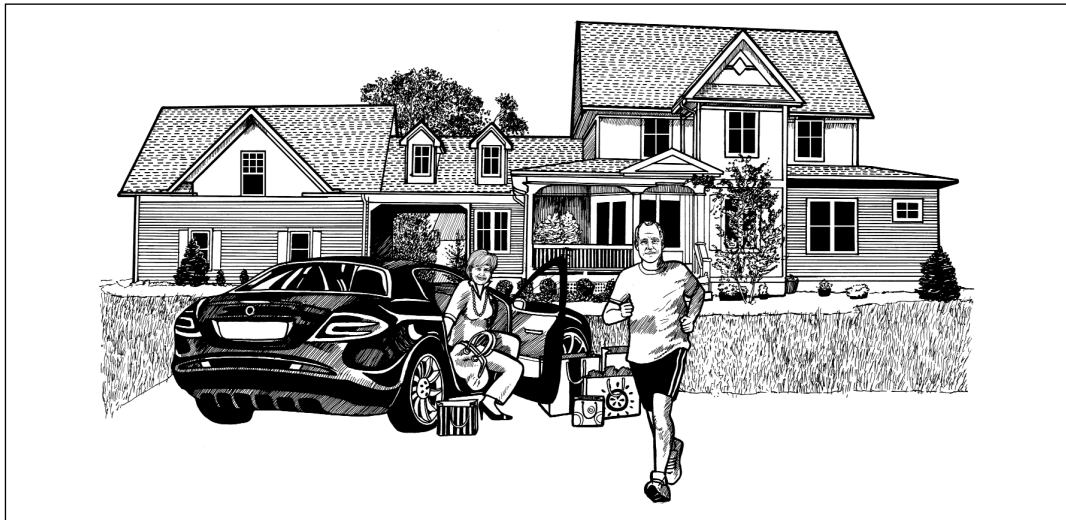
Sgrìobh litir anns **gach** bogsa.

2

[Tionndaidh an duilleag

CEIST 2 (A' LEANTAINN)

(b) Tha an dealbh gu h-ìosal a' sealltainn càraid aosta a tha glè mhath dheth.

Thoir seachad adhbharan a tha cuid de sheann daoine nas fhèarr dheth na cuid eile.

Airson seo a fhreagairt, bu chòir dhut am paragraf gu h-ìosal a' chrìochnachadh le bhith a' cleachdadh ceithir dhe na faclan a tha air an toirt dhut.

Tagh as na faclan a leanas.

iosal	airgead	tinneas nam alt
phrìobhaideach	math	fiachan

Tha peinsean prìobhaiteach aig cuid de sheann daoine agus _____ sa bhanc. Tha seo o chionns gu robh obraichean aca le pàigheadh _____ mus do leig iad dhiubh an dreuchd.

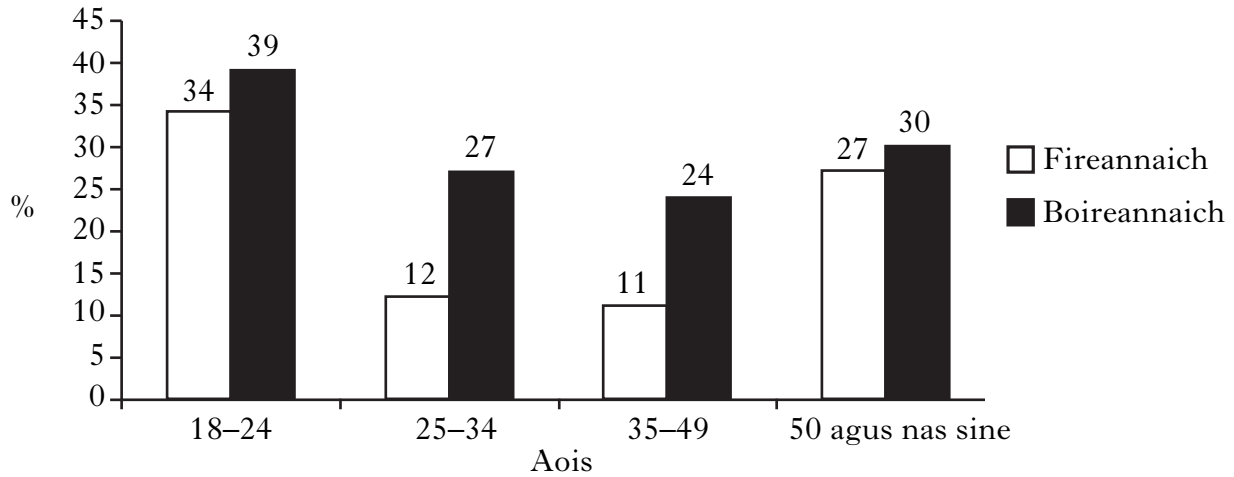
Tha iad cuideachd ann an deagh shlàinte agus chan eil iad a' fulang bho thinneas leithid _____ no seargadh-inntin.

Ma dh'fhàsas iad bochd, gheibh iad drogaichean- leigheis nas luaithe o chionn's gum faodadh cùram slàinte _____ a bhith aca.

CEIST 2 (A' LEANTAINN)

(c) Thoir sùil mhionaideach air a chlàr gu h-ìosal agus freagair a' cheist a leanas.

Raon-aoise nan daoine aig nach eil obair san RA (%)

Tha barrachd boireannaich òga gun obair na buidheann sam bith eile.

Beachd Mairead Kenny

Thoir seachad **aon** adhbhar **taic** a thoirt do bheachd Mhairead Kenny.
Feumaidh do fhreagairt a bhith stèidhichte air am fiosrachadh gu h-àrd.

Tha mi ag aontachadh le Mhairead Kenny oir _____

2

[Tionndaidh an duilleag

CEIST 2 (A' LEANTAINN)

Comharraidhean

KU	ES
----	----

(d) Thoir sùil mhionaideach air Stòran 1 agus 2, agus freagair a' cheist a leanas.

Stòr 1

Tha a' Chomhairle Ionadail a' deiligeadh le trioblaidean sam bith leis na starsaichean rathaid againn.

'S iad seann daoine as buailtiche tuiteam air starsaichean rathaid a tha cunnartach. O chionn ghoirid, sheall rannsachadh air a' chùis gu robh cha mhòr cairteal de starsaichean rathaid na dùthcha cunnartach.

'S e sanasan a chur ann am pàipearan naidheachd ionadail airson rabhadh a thoirt do dhaoine a bhith faicilleach, am fuasgladh 's fhèarr.

Stòr 2

'S e mìleanan a chosg a' càradh nan starsaichean rathaid dunnartach an dòigh 's fhèarr air deiligeadh leis an trioblaid.

A-rèir rannsachadh a rinnear an uiridh, tha 24% de starsaichean rathaid na dùthcha cunnartach.

'S e obair na Comhairle ionadail a th'ann na starsaichean rathaid againn a chàradh.

Tha Stòran 1 agus 2 a' toirt seachad beachdan eadar-dhealaichte air **starsaichean rathaid chunnartach**.

Sgrìobh **dà** eadar-dhealachas eadar na beachdan seo.

Feumaidh do fhreagairt a bhith air a stèidheachadh gu tur air na Stòran gu h-àrd.

Eadar-dhealachas 1

Ann an Stòr 1, tha e ag ràdh_____

Ach, ann an Stòr 2, tha e ag ràdh_____

Eadar-dhealachas 2

Ann an Stòr 1, tha e ag ràdh_____

Ach, ann an Stòr 2, tha e ag ràdh_____

EARRANN 3—IDEOLOGY

CEIST 3

Freagair **AON** earrann a-mhàin: Earrann (A)—Na SA
NO Earran (B)—Sìona

Freagraidh mi ceistean air—
Diog **aon** bogsa.

- Na SA** air *Duilleagan aon deug gu còig deug*
- Sìona** air *Duilleagan sia deug gu fichead*

(A) Na SA

(a) Thoir sùil mhionaideach air na dealbhan gu h-ìosal, agus freagair a' cheist a leanas.

A

Chan eil gu leòr airgid agam a bhiadhas mo theaghlach.

B

Tha gnìomhachas soirbheachail agam dhomh fhìn.

C

'S urrainn dhomh a-nis pàigheadh airson deagh chùram slàinte do mo theaghlach.

D

Chan eil gu leòr airgid agam a phàigheas airson neach-lagha.

Dè an **dà** dhealbh a' tha a' sealltainn an **Aisling Ameireaganach**?

Sgrìobh litir anns **gach** bogsa.

CEIST 3 (A) (A' LEANTAINN)

- (b) Thoir sùil mhionaideach air na dealbhan gu h-ìosal a tha a' sealltainn cuid de na dòighean anns an urrainn do mhuinntir Ameireaga pàirt a ghabhail ann am poileataigs.

Thoir seachad **dà** dhòigh anns an urrainn do mhuinntir Ameireaga **pàirt a ghabhail ann am poileataigs**.

Airson **gach** dòigh, mìnich mar a nì iad e.

Airson a' cheist seo a fhreagairt faodaidh tu na dealbhan gu h-àrd a chleachdadh.

Dòigh 1 _____

Tha muinntir Ameireaga a' dèanamh seo oir _____

Dòigh 2 _____

Tha muinntir Ameireaga a' dèanamh seo oir _____

Comharraidhean

KU ES

CEIST 3 (A) (A' LEANTAINN)

- (c) Thoir sùil mhionaideach air a bhòrd gu h-ìosal, agus freagair a' cheist a leanas.

Dùil beatha ann an taghadh de dhùthchannan (bliadhnaichean)

Dùthchannan	Fireannaich	Boireannaich
Sìona	72	76
An Ruis	59	73
Thailand	71	76
Na SA	76	81

A' cleachdadh am fiosrachadh sa chlàr gu h-àrd a-mhain, dèa an **dà** abairt a leanas a tha **ceart**.

Diog **dà** bhogsa.

- A. 'S ann aig boireannaich Ameireaganach a tha an dùil beatha is fhaide.

- B. Tha fireannaich Sìonach beò nas fhaide na boireannaich Ruisinneach.

- C. Chan eil fireannaich Ameireaganach beò cho fada ri boireannaich ann an Thailand.

- D. Tha boireannaich ann an Sìona agus fireannaich ann an Thailand beò an aon ùine.

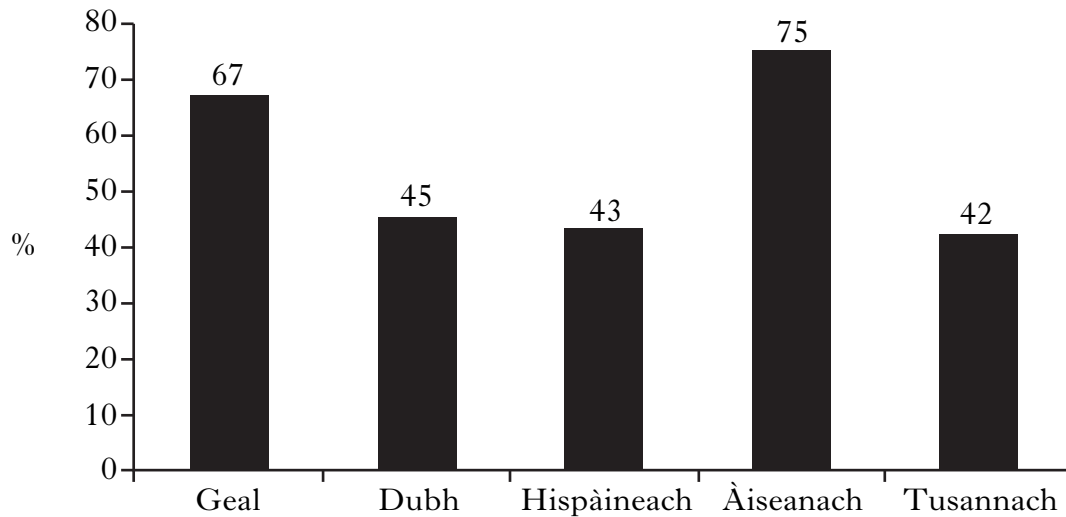
2

[Tionndaidh an duilleag

CEIST 3 (A) (A' LEANTAINN)

(e) Tha an graf gu h-ìosal a' toirt seachad fiosrachadh mu chleachdadh an eadar-lìon sna SA. Dean sgrudadh air a a ghraf gu h-ìosal agus freagair a' cheist a leanas.

Cleachdadh an eadar-lìon a-rèir rèis ann an Ameireaga (%)

- A. Tha an àireamh sa cheud de luchd-cleachdaidh an eadar-lìon 's, isle aig na Tusannaich.
- B. Tha na Hispàinich a' cleachdadh an eadar-lìon nas trice na daoine Dubha.
- C. 'S e na h-Àiseanaich a tha a' cleachdadh an eadar-lìon chun na h-ìre as motha.
- D. Chan eil daoine Geala a' cleachdadh an eadar-lìon cho tric sa tha Hispàinich.

A' cleachdadh am fiosrachadh sa ghraf gu h-àrd a-mhain, sgrìobh **dà** abairt a tha a' **cuir ris an fhìrinn**.

Abairt 1 _____

Abairt 2 _____

CEIST 3 (B) (A' LEANTAINN)

Comharraidhean

KU ES

- (b) Thoir sùil mhionaideach air na dealbhan gu h-ìosal a tha a' sealltainn cuid dhe na dòighean anns an urrainn do mhuinntir Shìona pàirt a ghabhail ann am poileataigs.

Thoir seachad **dà** dhòigh anns an urrainn do mhuinntir Shìona **pàirt a ghabhail ann am poileataigs**.

Airson **gach** dòigh, mìnich mar a nì iad e.

Airson a' cheist seo a fhreagairt faodaidh tu na dealbhan gu h-àrd a chleachdadh.

Dòigh 1 _____

Tha muinntir Shìona a' dèanamh seo oir _____

Dòigh 2 _____

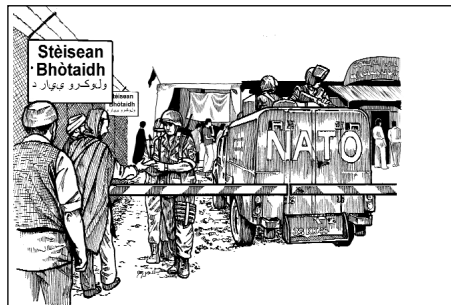
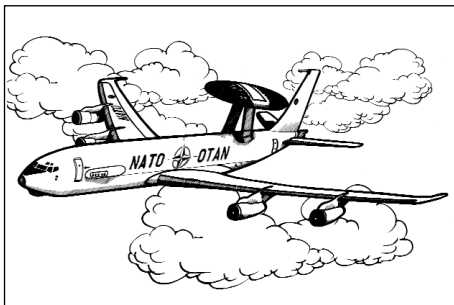
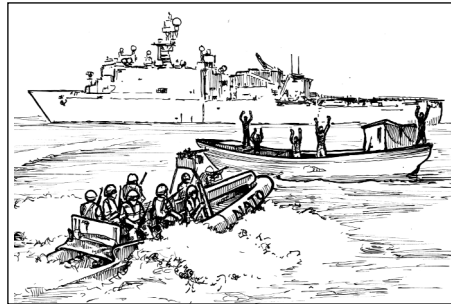
Tha muinntir Shìona a' dèanamh seo oir _____

CEIST 4 (A' LEANTAINN)

Comharraidhean

KU ES

(b) Tha na dealbhan gu h-ìosal a' sealltainn na dòighean anns an urrainn do NATO feumalachdan nan dùthchannan a tha nam buill a choileanadh.

Minich na dòighean anns an urrainn do NATO feumalachdan nan dùthchannan a tha nam buill a choileanadh.

Airson a' cheist seo a fhreagairt, bu chòir dhut am paragraf gu h-ìosal a chrìochnachadh le bhith a' cleachdadh ceithir dhe na faclan a th' air an toirt seachad.

Tagh às na faclan a leanas.

taghadh	èideadhean	rabhadh
spùinneadairean	cuairteachan	obraichean

Tha na h-itealain aig NATO a' toirt seachad _____ trath air ionnsaighean.

Tha saighdearan NATO air cuideachadh le bhith a' ruith nan _____ ann an Afghanistan.

Tha òrdughan NATO airson buill-airm a' cumail nam miltean de dhaoine ann an _____.

Tha feachdann NATO air feuchain ri stad a chuir air _____ bho bhith toirt ionnsaigh air eatharaichean.

CEIST 4 (A' LEANTAINN)

Comharraidhean

KU ES

- (c) Tha an clàr-ùine gu h-ìosal a' toirt seachad fiosrachadh mun dùthaich Afraganach, Somalia. Thoir sùil mhionaideach air clàr-ùine agus freagair a' cheist a leanas.

Clàr-ùine Shomalia

Deit	Tachartas
Màrt 2004	Tha Riaghaltas ùr air a chruthachadh ann an Somalia, a thathar an dùil a bheir bliadhnaichean de shabaid gu crìch.
Cèitean 2006	Cogadh a' tòiseachadh ann an Somalia. Iomadh diofar bhuidheann a' sabaid airson cumhachd.
Iuchar 2006	Arm Etiòpia a' toirt ionnsaigh air Somalia agus a' toirt taic do aon taobh sa chogadh.
Faoilleach 2007	Tha na DA ag ràdh gu bheil cha mhòr millean neach ann an Somalia nam fògarraich agus gu bheil an dùthaich "gun lagh".
Rè 2008	Tha ionnsaighean bho spùinneadairean far oir-thìr Shomalia air dùbhlachadh.
Gearran 2009	Tha saighdearan Etiòpia ag aontachadh Somalia fhàgail.
Sultain 2009	Tha Ameireaga a' tabhann milleanan dolar airson piseach a thoirt air ospadail Shomalia.
Dàmhar 2009	Tha dithis Bhreatannach air an chumail an agbauch an toil aig spùinneadairean ann an Somalia.

Dè na h-abairtean gu h-ìosal mu Shomalia a tha **a' cur ris an fhìrinn?**

Diog **dà** bhogsa.

- A.** Chan eil dùthchannan sam bith eile air a bhith a' sabaid ann an cogadh Shomalia.
- B.** Tha Ameireaga air cuideachadh a thabhann do Somalia.
- C.** Chan eil spùinneadairean à Somalia a-riamh air Breatannaich a chumail an agbauch an toil.
- D.** Tha mòran de mhuinntir Shomalia a-nis nam fògarraich.

2

[Tionndaidh an duilleag airson Ceist 4(d) air Duilleag fichead 's a ceithir

CEIST 4 (A' LEANNTAINN)

(d) Thoir sùil mhionaideach air am fiosrachadh gu h-ìosal, agam, freagair a' cheist a leanas.

**Clàr-fiosrachaidh mu Chlann ann an Afraga
(2005 – 2010)**

- A. Tha an àireamh chloinne a tha litearra air a dhol suas ann an Swaziland.
- B. Ann an Etiopia, tha nas lugha de chloinn a' fuireach ann am bochdainn.
- C. Tha barrachd chloinne a' fulang bho HIV/Aids ann am Botswana.
- D. Tha dhà uimhir de chlann gun dhachaigh ann an Somalia a-nis, nasha o chionn còig bliadhna.
- E. Tha Afraga a' faighinn billeanan dolar ann an cobhair gach bliadhna.

Tha beatha air fàs nas fhèarr do chloinn Afraganach o chionn beagam bhliadhnaichean.

Beachd Shaun Daniels

A' cleachdadh am fiosrachadh sa chlàr gu h-àrd **a-mhàin**, thoir seachad **dà** phìos fhianais a tha **a' toirt taic** do na tha Shaun Daniels ag ràdh, agus **dà** phìos fhianais a tha **a' dol na aghaidh**.

Sgrìobh litir anns **gach** bogsa gu h-ìosal.

Fianais airson taic a thoirt don bheachd	Fianais airson a dhol an aghaidh a' bheachd
☐ ☐	☐ ☐

4

[CRÌOCH A' PHÀIPEIR CHEIST]

ACKNOWLEDGEMENTS

Foundation Level Question 1(*f*)—Scottish Parliament web page mock up. © Crown Copyright.

Foundation Level Question 2(*a*) Picture A—NHS logo is reproduced by kind permission of Department of Health Branding.